

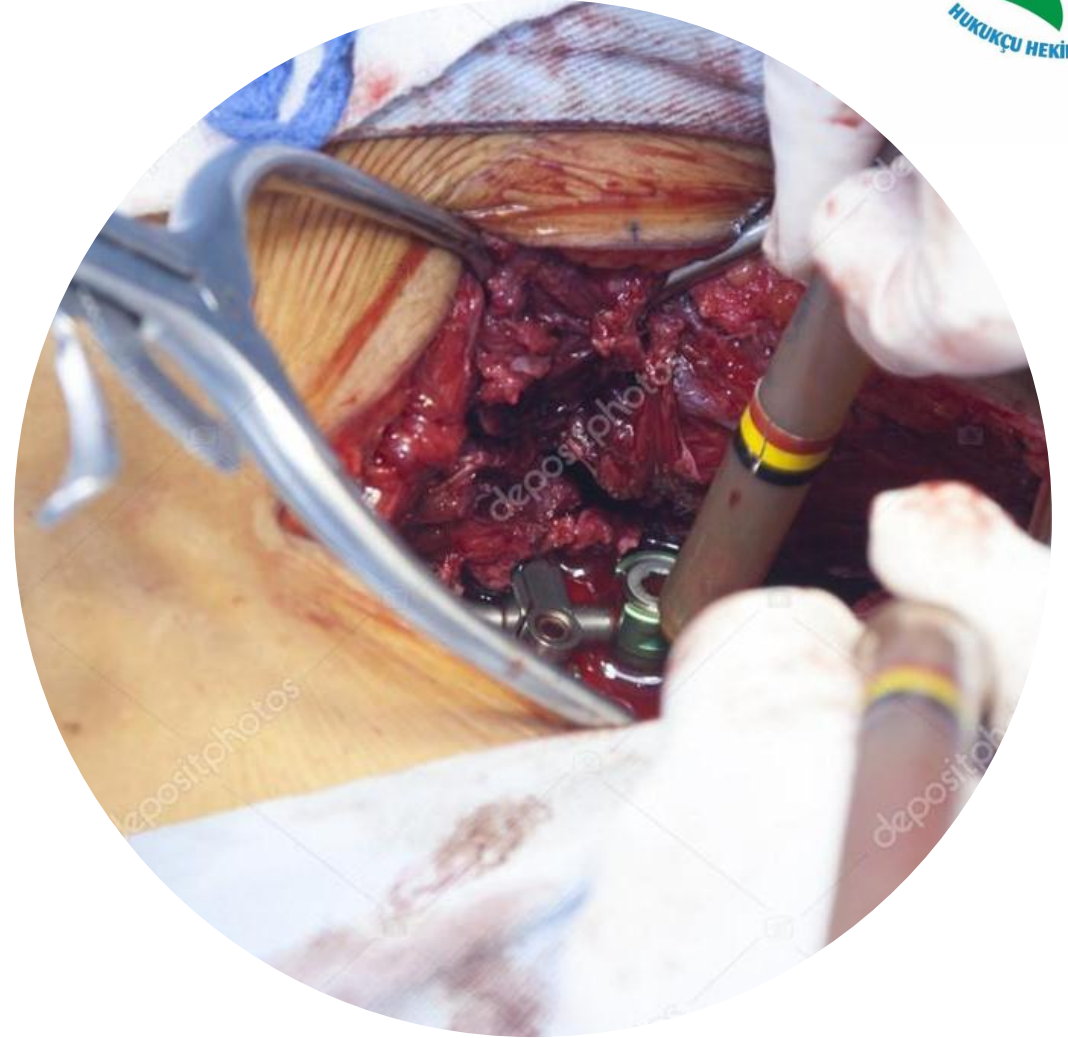

TIBBİ MÜDAHALENİN HUKUKA UYGUNLUĞU

Dr. Av. H. Cem BARLIOĞLU

HUKUKA AYKIRI

HUKUKA UYGUN

ANAYASA MADDE 17:

- Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

TÜRK CEZA KANUNU MADDE 89/1: Taksirle Yaralama

- Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, uç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.
- Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir. (TCK, Md. 22/2).

TÜRK CEZA KANUNU MADDE 85/1: Taksirle Öldürme

- Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir. (TCK, Md. 22/2).

TIBBİ MÜDAHALE

- İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi'nin 4. maddesinde ise 'Araştırma dahil, sağlık alanında her müdahalenin, ilgili mesleki yükümlülükler ve standartlara uygun olarak yapılması gerekir.' hükmü mevcuttur.
- Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 3. maddesinde 'Tabip veya diğer sağlık personeli tarafından tanı, tedavi, rehabilitasyon veya önlem amacıyla yapılan muayene, tedavi veya diğer tıbbi işlemler' müdahale olarak tanımlanmış; burada herhalde tıbbi müdahale kastedilmiştir. Aynı maddede, 'Tıbbi aletler yardımıyla yapılan tanı ya da tedaviye yönelik operasyonlar' ise **cerrahi müdahale** olarak tanımlamıştır.

TIBBİ MÜDAHALE

- Tıbbi müdahale tanımı, **Hasta Hakları Yönetmeliği'nde** yapılmıştır. Buna göre **tıbbi müdahale**, tıp mesleğini icraya yetkili kişiler tarafından uygulanan, sağlığı koruma, hastalıkların teşhis ve tedavisi için ilgili meslekî yükümlülükler ve standartlara uygun olarak tıbbın sınırları içinde gerçekleştirilen **fizikî ve ruhî girişimi** ifade etmektedir. (HHY, Md. 4/g)
- Aynı Yönetmelik, **Tıbbi Gereklilikler Dışında Müdahale Yasağı** da barındırır. Bu kapsamda teşhis, tedavi veya korunma maksadı olmaksızın, ölüme veya hayati tehlikeye yol açabilecek veya vücut bütünlüğünü ihlal edebilecek veya akli veya bedeni mukavemeti azaltabilecek hiçbir şey yapılamaz ve talep de edilemez. (HHY, Md. 12).

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

- Esasen vücut bütünlüğüne yönelik olarak yapılan her müdahale, vücut dokunulmazlığının bir ihlalidir. Eğer bu müdahale, ilgili mevzuatta belirlenen şartlara uygun şekilde yapılmışsa hukuka uygun olarak kabul edilir.
- Mevzuatta belirtilen ifadelere bakıldığında, bir müdahalenin hukuka uygun olarak kabul edilebilmesi için birtakım şartlar olması gerektiği anlaşılmaktadır.
- Bu şartların ayrı ayrı bulunması değil de hepsinin bir arada bulunması gerektiği hususu önemlidir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

1-Tıp mesleğini icraya yetkili olmak

- 'Tıp mesleğini icraya yetkili kişi' ifadesi, Hasta Hakları Yönetmeliği'nde geçmektedir.
- Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'te ise 'tabip veya diğer sağlık personeli' ifadesi kullanılmıştır.
- Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik'te, tabip ve uzman tabibe* tıbbi bakım ve uygulamaları planlama, izleme ve denetleme yetkisi verildiğine göre tıp mesleğini icraya yetkili kişilerin başında tabip/hekim/doktor gelmektedir.
- *Diş tabibi ve uzman diş tabibi de aynı statüdedir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

1-Tıp mesleğini icraya yetkili olmak

- Tıbbi müdahale esas itibariyle hekim/tabip tarafından yapılır.
- Tıp fakültesinden mezun olarak diploma sahibi olan kimseye '**HEKİM/TABİP**' denir.
- Türkiye Cumhuriyeti dahilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için **tıp fakültesinden diploma sahibi olmak** şarttır. (1219 sayılı Kanun, Md. 1)
- Önceleri Türk olmak da hekimlik yapabilmek için gerekli şartlardan biriydi. Ancak 02.11.2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 663 sayılı KHK ile bu şart kaldırılmıştır.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

1-Tıp mesleğini icraya yetkili olmak

- Tıp fakültesinin son sınıfında intörn statüsüne geçen öğrenciler, henüz diploma almadıkları için hekim sayılmazlar.
- İntörn hekimler, öğretim üyelerinin gözetimi ve sorumluluğu altında sağlık ekibinin üyesi olarak sağlık hizmeti ile ilgili uygulamalara katılırlar.
- Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik'in 3. maddesine göre tıp eğitimi sonunda mezun olan doktorların yetkililerin gözetiminde hastanelerde gerçekleştirilecek yeterli klinik deneyime sahip olmaları gerektiğinden, tıp öğrencilerinin ilgili öğretim üyesinin denetimi altında belirli tıbbi müdahalelerde bulunma izni bulunmaktadır.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

1-Tıp mesleğini icraya yetkili olmak

- Uzmanlık eğitimi alanlar ise esas itibariyle pratisyen hekim statüsünde oldukları için uzmanlık gerektirmeyen tıbbi müdahalelerde bulunabilirler.
- Uzmanlık gerektiren tıbbi müdahalelerde ise yine gözetim ve denetim altında iken bulunabilirler.
- Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'ne göre programda bulunan bütün eğiticilerin gözetim ve denetiminde araştırma ve eğitim çalışmalarında ve sağlık hizmeti sunumunda görev alır, deontolojik ve etik kurallara uyarlar. (Md. 11/7).

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

1-Tıp mesleğini icraya yetkili olmak

- Tıbbi müdahalenin bireyler üzerinde yaratabileceği muhtemel olumsuz etkiler nedeniyle tıbbi müdahale yetkisi sağlık personeline, esas itibarıyla de hekime verilmiş ise de hekim dışında belirli sınırlar dahilinde tıbbi müdahalede bulunma yetkisini haiz diğer sağlık personeli arasında;
- Diş hekimleri,
- Hemşireler,
- Acil tıbbi yardım ve bakım ile sınırlı kalmak kaydıyla acil tıp teknikerleri, TSK'da görevli sağlık astsubayları
- Küçük sıhhi işlemleri yapmak üzere TSK'da sıhhiye sınıfına mensup erbaş ve erler,
- Sağlık personeli yokluğunda sağlık hizmeti ulaşıncaya kadar TSK muharip unsurlarından, JnGK ve Sahil Güvenlik Komutanlığı operasyonel unsurlarından ve Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekat Dairesi Başkanlığı personeline görevlendirilenler ve ilgili eğitimleri tamamlayanlar,
- Ebeler,
- Fizyoterapistler,
- Teknikerler örnek verilebilir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

2-Müdahalenin tıp bilimi verilerine göre gerekli olması

- Bu şart, tıbbi müdahalenin **ENDİKASYON** özelliğidir.
- Endikasyonun varlığı, Anayasa Md. 17 ve TCK Md. 99/2'de değinilen tıbbi zorunluluk şartını sağlamaktadır.
- Endikasyon kavramının sadece tıbbi endikasyon olarak algılanması bütün tıbbi müdahalelere dayanak olmaya yetmemektedir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

2-Müdahalenin tıp bilimi verilerine göre gerekli olması

- Örneğin,
- Ülkemizde erkek çocuklarının sünnet edilmesi, toplumsal olarak kabul gören bir tıbbi müdahaledir ve sosyal endikasyon,
- Yüzünde görsel olarak çirkin bir görüntüye neden olan sorunun giderilmesine yönelik olarak yapılan estetik amaçlı tıbbi bir müdahale ise psikolojik endikasyon kategorisinde kabul edilmektedir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

2-Müdahalenin tıp bilimi verilerine göre gerekli olması

- Diğer taraftan,
- Biyoteknolojik gelişmeler, tıp bilimi kapsamındaki uygulamaları gün geçtikçe çeşitlendirmekte, herhangi bir endikasyon şartının uygulanmadığı tıbbi müdahale ve tedavilerin de doğmasına neden olmaktadır.
- Bir başka ifade ile tıbbi endikasyon şartının karşılanamadığı ancak tıp bilimi tarafından kabul gören tıbbi müdahale ve tedavi yöntemleri geliştirilmiştir.
- Örneğin güzelleşmeye veya genç kalmaya yönelik olan estetik amaçlı tıbbi müdahale ve tedaviler, kişinin kendi isteğiyle rahim tahliyesi yaptırması, çocuk sahibi olmak istemediği için üreme özelliğini yok etmeye yönelik tıbbi müdahaleler yapılmasına izin vermesi hâllerinde herhangi bir endikasyon dayanağı oluşturmak pek mümkün değildir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

3-Müdahalenin tıbbi özen yükümlülüğüne uygun olarak gerçekleştirilmesi

- Tıbbi müdahale, endikasyon kapsamında gerçekleştirilmiş olsa bile hekimin tıbbi özen yükümlülüğüne uygun davranmış olması gerekir.
- Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi, Md. 2: Tabip ve dış tabibinin başta gelen vazifesi, insan sağlığına, hayatına ve şahsiyetine ihtimam ve hürmet göstermektir.
Tabip ve dış tabibi; hastanın cinsiyeti, ırkı, milliyeti, dini ve mezhebi, ahlaki düşünceleri, karakter ve şahsiyeti, içtimai (*toplumsal*) seviyesi, mevkii ve siyasi kanaati ne olursa olsun, muayene ve tedavi hususunda azami dikkat ve ihtimamı göstermekle mükelleftir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

3-Müdahalenin tıbbi özen yükümlülüğüne uygun olarak gerçekleştirilmesi

- Hasta Hakları Yönetmeliği, Md. 14: Personel, hastanın durumunun gerektirdiği tıbbi özeni gösterir. Hastanın hayatını kurtarmak veya sağlığını korumak mümkün olmadığı takdirde dahi, ıstırabını azaltmaya veya dindirmeye çalışmak zorunludur.
- Türk Borçlar Kanunu, Md. 506: Vekil (hekim) üstlendiği iş ve hizmetleri, vekalet verenin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

3-Müdahalenin tıbbi özen yükümlülüğüne uygun olarak gerçekleştirilmesi

- Hekimin özen yükümlülüğü, tıbbi müdahalenin mutlaka başarılı şekilde sonuçlanması zorunluluğunu doğurmaz.
- Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi, Md. 13: Tabip ve dış tabibi, ilmi icaplara uygun olarak teşhis koyar ve gereken tedaviyi tatbik eder. Bu faaliyetlerinin mutlak surette şifa ile neticelenmemesinden dolayı, deontoloji bakımından muaheze (kınama, paylama, eleştiri) edilemez.
- Burada önemli ve belirleyici olan husus, hekimin tıbbi müdahaleyi özenle ve kabul edilen kurallara uygun olarak yapıp yapmadığıdır. Bir hekimin tıbbi müdahaleyi özenle yerine getirip getirmediğini belirleyen objektif kriterleri içeren yasal bir düzenleme bulunmuyorsa da hastanın var olan tıbbi şikâyetleri ve hekimin yapacağı muayene sonucundaki bulgular kombine edilerek gerekli tetkiklerin istenip istenmediği, elde edilen sonuçların uygun şekilde değerlendirilip değerlendirilmediği, doğru tanının koyulup koyulmadığı, tedavi seçiminin ve uygulanmasının güncel kabul gören tıbbi standartlara göre yapılıp yapılmadığı kistas olarak alınmaktadır.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

4-Müdahale öncesinde hastadan aydınlatılmış onam alınması

- Hastalara kendi bedenlerini kontrol etme hakkını veren aydınlatılmış onam;
- Hekimin hastasını, hâli hazırdaki sağlık durumu, rahatsızlıkları sonucunda koyduğu tanı, önerdiği tedavi ve bu tedavinin türü ile süresi, tedavinin başarı şansı, uygulanacak tedavinin taşıdığı her türlü riskler, tedaviye dahil olan ilaçların kullanılış yol ve yöntemleri ile bunların sahip olduğu muhtemel yan etkiler, hastanın bu tedaviyi kabul etmemesi durumunda karşılaştacağı tıbbi sonuçlar ve riskler konusunda bilgilendirmesi, yani hastasını yaşadığı tıbbi sorunla ilgili detaylı olarak aydınlatması ve sonuçta ondan bu aydınlatma karşılığında yazılı olarak belge almasıdır. (TTB, Aydınlatılmış Onam Kılavuzu)

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

4-Müdahale öncesinde hastadan aydınlatılmış onam alınması

- Aydınlatılmış onam sürecinde iki önemli ve ana eylem söz konusudur:
- Hastanın mümkün olduğunca teknik terimlerden arındırılmış ve sosyo kültürel düzeyine uygun bir dille aydınlatılması ve
- Hastanın kendisine anlatılanları anladığını, yapılacak tıbbi müdahaleyi onayladığını veya kabul ettiğini yazılı olarak bildirmesidir.
- Hastanın bu şekilde tıbbi müdahaleye onamı hem ceza hukuku hem de özel hukuk bakımından en önemli hukuka uygunluk sebebidir.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

4-Müdahale öncesinde hastadan aydınlatılmış onam alınması

- Hastanın aydınlatılmış onamının alınması, tıbbi müdahalenin hukuka uygun sayılması için gerekli şartlardan biri ise de aydınlatılmış onam alınması yükümlülüğünün bulunmadığı haller söz konusu olduğunda tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu olumsuz etkilenmez.
- Bu hallerin başında acil müdahaleler gelmektedir.
- Biyotıp Sözleşmesi'nin 8. maddesi bu konuda oldukça açıklayıcıdır: Acil bir durum nedeniyle uygun muvafakat alınamadığında, ilgili kişinin sağlığı için gerekli olan herhangi bir tıbbi müdahale derhal yapılabilir.
- Ancak buna rağmen aynı Sözleşmenin 9. maddesi gereğince müdahale sırasında isteğini açıklayabilecek durumda bulunmayan bir hastanın, tıbbi müdahale ile ilgili olarak önceden açıklamış olduğu istekler göz önüne alınmalıdır.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

Hasta Vasiyeti (Tıbbi Vasiyet)

- Kişinin ayrıt etme gücü varken yaptığı bir tasarruftur. Bu durumda iken ileride ayrıt etme gücünü kaybetmesi halinde nasıl tedavi edilmek istediğini veya tedavi edilmemek istediğini; bir başka ifadeyle hangi tıbbi müdahalelere onay verdiğini veya hangilerini reddettiğini belirler.
- Kişi, tıbbi vasiyet ile ileride ayrıt etme gücünü kaybettiğinde kendisine uygulanacak tıbbi müdahaleler hakkında karar vermek adına üçüncü bir kişiyi temsilci olarak belirleyebilir.
- Hasta vasiyeti kural olarak bağlayıcıdır. Bu yolla kişi, ileride ayrıt etme gücünü kaybettiği zamanda bile kendi geleceğini belirleyebilme hakkını koruyabilmektedir.

DO NOT RESUSCITATE

A close-up photograph of a patient's chest with a medical emergency sticker. The sticker is light blue with the words "DO NOT RESUSCITATE" printed in bold, black, sans-serif capital letters. The word "NOT" is underlined. To the right of the text is a rectangular area that has been redacted with a solid grey block. At the bottom of the sticker, there are three white rectangular areas, likely for patient identification or medical notes. A white medical cable is visible on the left side of the frame, and a portion of a blue hospital gown is visible at the bottom.

HUKUKA UYGUN TIBBİ MÜDAHALENİN ŞARTLARI

5-Müdahalenin tıp bilimi verilerine uygun olarak gerçekleştirilmesi

- Tıbbi müdahalenin ülkenin mevcut kaynakları da göz önünde bulundurularak çağdaş tıp uygulamaları ve gelişen tıp teknolojisinin imkanları kullanılarak yapılması, hukuka uygunluk şartlarından biri olarak kabul edilir.
- Hekimlik Meslek Etiği Kuralları'nda belirtildiği üzere, hekimin öncelikli görevi, hastalıkları önlemeye ve bilimsel gerekleri yerine getirerek hastaları iyileştirmeye çalışarak insanın yaşamını ve sağlığını korumaktır. (Md. 5)
- Ayrıca hekim, mesleğini yerine getirirken bilimsel ve çağdaş tanı ve tedavi yöntemleriyle koruyucu hekimlik ilkelerini göz önünde bulundurur; hastalarının tanı ve tedavisinde bilimsel olmayan yöntemleri uygulayamaz. Hekim, gerekli bilimsel aşamalardan geçip ruhsatlandırılmamış kimyasal, farmakolojik ve biyolojik maddeleri ilaç olarak kullanamaz. (Md. 12)
- Doğal olarak tıbbi müdahalenin yapıldığı zamanda tıp bilimi tarafından kabul edilen yöntemlerin sonradan terk edilmiş olması, yapılan tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğunu olumsuz etkilemez.

YÜKSEK MAHKEME KARARLARI

Yargıtay 4.HD, E.1976/6297, K. 1977/2541, T. 07.03.1977

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1976/6297 K. 1977/2541 T. 7.3.1977

• DOKTOR MUAYENESİ SIRASINDA KIZLIK ZARININ BOZULMASI

• HASTANIN RIZASI (Doktorun riski bildirme zorunluğu)

• DOKTORUN RİSKİ BİLDİRME ZORUNLUĞU

• YÜKSEK SAĞLIK ŞURASI KARARININ BAĞLAYICILIĞI

818/m.41

1086/m.283

ÖZET : Hakim ancak olayların özelliğine uyduğu, dayanakları gösterdiği ve inandırıcı olduğu takdirde bilirkişi raporları ile bağlıdır. Bu niteliklere haiz olmayan bir bilirkişi raporu hangi makam tarafından verilirse verilisin bağlayıcı sayılmaz.

DAVA VE KARAR : Hekim, tababeti yerine getirirken, tıbbi uygularken kişinin yaşamasını düzenlemek, sağlığını sağlayabilmek amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetler hastalığın teşhisi, gerekli ilaçların verilmesi, cerrahi müdahalelerin yapılması, hastalığın devamlı olarak gözetilmesi, gerektiğinde yan etkili tedavi yollarına, yeni usullere başvurulması gibi çeşitli konuları kapsamaktadır.

İşte hekim bu faaliyetlerde bulunurken bazı mesleki şartları yerine getirmek hastanın durumuna değer vermek ve geniş bir deyimle tıp biliminin kurallarını gözetip uygulamak zorundadır. Aksi halde hekim tıp biliminin verilerini yanlış ya da eksik uygulamışsa, mesleğine gerektirdiği özel görevlere gereği ve yeteni kadar uymamışsa

- Hekim tıbbi faaliyette bulunurken, bazı mesleki şartları yerine getirmek, hastanın durumuna değer vermek ve geniş bir deyimle tıp biliminin kurallarını gözetip uygulamak zorundadır. Aksi halde hekim tıp biliminin verilerini yanlış ya da eksik uygulamışsa mesleğinin gerektirdiği özel görevlere gereği ve yeteri kadar uymamışsa mesleki kusuru var demektir ki, bu eylem ve davranışı hukuka aykırılık nedeniyle sorumluluğunu gerektirecektir.
- Eğer tıp ilmi hekimin yaptığı müdahalelere cevaz (*onay*) veriyorsa, bunu yapan hekim, tıp mesleğince tecviz edilen (*uygun görülen, izin verilen*) bir faaliyette bulunmuş demektir ki, hakkın icrası nedeniyle, eylemi hukuka aykırı sayılamaz.

DAVA : Taksirle öldürme suçundan sanığın mahkûmiyetine dair hüküm, sanık müdafii ve katılanlar vekili tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek, gereği düşünüldü;

Yargıtay 12. CD, E. 2013/11225, K. 2013/15909, T. 11.6.2013

KARAR : Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine,

incelenen Op. Dr. sanık M.K.'nin, D.K.'nin ölümünde sorumluğunun bulunup bulunmadığının reddine, belirlenebilmesi için öncelikle tıbbi müdahalenin ve hekimin sorumluluk şartlarının belirlenmesi gerekmektedir.

1989 doğ Tıp mesleğini icraya yetkili kişi tarafından, tıbben kabul görmüş ilke ve esaslar çerçevesinde, vasaların öngördüğü amaçlarla, aydınlatılmış kişiden alınan rıza üzerine yapılan tıbbi müdahale, hukuka uygun olduğundan doğan zararlı sonuçtan failin sorumlu tutulması mümkün değildir.

➤ Ancak; hasta tıbbi müdahale konusunda aydınlatılmış ve tıbbi müdahaleye rıza vermiş olsa dahi, aydınlatma ve rıza tıbbi müdahalenin hukuka uygun olabilmesinin ön şartı olup, hekim müdahalesi tıp biliminin gerektirdiği şekilde yapılmamış ise başka bir anlatımla tıbbi müdahale kusurlu bir şekilde yapılmış ise hekim doğan sonuçtan sorumlu olacaktır.

➤ Kusurlu bir tıbbi müdahale sonucunda, hastanın sağlığının zarar görmesi veya yaşamının sona ermesi halinde, tıbbi müdahaleyle doğan sonuç arasında illiyet bağı bulunmakta ise, aydınlatma ve rıza kosulu gerçekleşmiş olsa dahi, müdahaleyi yapan hekim, taksirle yaralama veya öldürme suçlarından sorumlu olacaktır.

Ancak; hasta tıbbi müdahale konusunda aydınlatılmış ve tıbbi müdahaleye rıza vermiş olsa dahi, aydınlatma ve rıza tıbbi müdahalenin hukuka uygun olabilmesinin ön şartı olup, hekim müdahalesi tıp biliminin gerektirdiği şekilde yapılmamış ise

Yargıtay 12. CD, E. 2013/16133, K. 2013/24707, T. 6.11.2013

- Raporda da belirtildiği üzere, sanığın gerek ameliyat esnasındaki, gerekse de ameliyat sonrasındaki kusurlu davranışlarının hastanın ölümüne neden olduğu, sanık doktorun işlemlerinin tıbbi standartlara uygun olmadığı ve ölümün komplikasyon olarak değerlendirilemeyeceği, komplikasyonun ancak tıbbi standartlara ve kurallara uygun bir tıbbi tedavi halinde söz konusu olabileceği, bu sebeplerle sanığın dosya kapsamına uygun olan bilirkişi raporuna dayanılarak mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçelerle beraatine karar verilmesi isabetsiz olup...

Yargıtay 12. CD, E. 2013/24873, K. 2014/18592, T. 24.9.2014

- Taksirle öldürme suçundan sanığın beraatine ilişkin hüküm, şikayetçi vekili tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek gereği düşünüldü:
- Beyin ve sinir cerrahi uzmanı olan sanık M.. K.. tarafından 11.11.2008 günü bel fıtığı ameliyatı yapılan SÇ'nin, operasyondan sonra batın içi damar yaralanması teşhisi ile iki defa daha ameliyata alındığı ancak disk hernisi esnasında gelişen damar yaralanması ve buna bağlı gelişen kanama sonrası oluşan komplikasyonlar sonucu öldüğü olayda; SÇ'nin ölümünde sanığın sorumluluğunun bulunup bulunmadığının belirlenebilmesi için tıbbi müdahale nedeniyle sorumluluğun şartlarının belirlenmesinde zorunluluk bulunmaktadır.
- Ameliyat esnasındaki batın içi damar yaralanması ve sonraki takip ve müdahalelerde sanık doktor tarafından özensizlik olup olmadığı, sanığın gerek ameliyat esnasındaki gerekse de ameliyat sonrasındaki davranışlarında kusur bulunup bulunmadığı, işlemlerinin tıbbi standartlara uygun olup olmadığı, ölümün komplikasyon olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususlarının tespiti için bir kez de Yüksek Sağlık Şurası'ndan rapor alınarak, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdir edilmesi gerektiği gözetilmeksizin, eksik inceleme ile yazılı şekilde beraat kararı verilmesi isabetsiz olup...

Danıştay 15. D, E. 2015/8936, K. 2016/1604, T. 10.3.2016

- Hekimin özen yükümlülüğünün ihlali, üç alanda yoğunlaşmaktadır;
- Birincisi, hastanın tedavisinde yani teşhis, endikasyon, tıbbi tedbirin seçimi, bu tedbirin uygulanması, tedavi yahut cerrahi girişim sonrası bakım alanındadır.
- İkincisi, hastanın aydınlatılması ve anamnez alınmasıdır.
- Üçüncüsü, klirik organizasyonu [(personelin niteliği, yeterli sayıda personel bulundurulması, hekimlerin birbiriyle işbirliği (Konsültasyon)] alanındadır.
- Bu üç alandaki kusuru, sırasıyla uygulama kusuru (tedavide hata), aydınlatma kusuru ve organizasyon kusuru olarak değerlendirmek mümkündür. Bu üç kusura "Tıbbi Uygulama Hatası" (Malpraktis) adı verilmektedir.

Yargıtay 12. HD, E. 2015/15350, K. 2017/1911, T. 16.2.2017

- Davacıların annesine davalı hastanede davalı doktor tarafından yağ aldırma ameliyatı yapıldığı, 2 gün hastanede yattıktan sonra taburcu edildiği ve aynı gün vefat ettiği, yargılama sırasında gerek Adli Tıp Kurumundan gerekse ... Tıp Fakültesi öğretim üyelerinden oluşan heyetten alınan bilirkişi raporunda davalıların kusuru bulunmadığı açıklanmıştır. Ne var ki; hukukçu bilirkişi tarafından isabetli şekilde belirtildiği üzere davalılar tarafından dosyaya sunulan 21.04.2005 tarihli muvafakatname başlıklı belge müteveffanın geçireceği ameliyatın riskleri hususunda aydınlatıldığının ispatı bakımından yeterli görülemez. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiği ispat edilmiş olmadıkça, hastanın rızası tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu için yeterli kabul edilemeyecektir.

Yargıtay 13. HD, E. 2017/9878, K. 2019/1391, T. 7.2.2019

- Doktorun meslek alanı içinde olan bütün kusurları (hafif de olsa) sorumluluğun unsuru olarak kabul edilmelidir.
- Doktor, hastanın zarar görmemesi için yalnız mesleki değil, genel hayat tecrübelerine göre herkese yüklenebilecek dikkat ve özeni göstermek zorundadır.
- Doktor tıbbi çalışmalarda bulunurken bazı mesleki şartları yerine getirmek, hastanın durumuna değer vermek, tıp biliminin kurallarını gözetip uygulamak tedaviyi her türlü ihtiyat tedbirlerini alarak yapmak zorundadır.
- Doktor ufak bir tereddüt gösteren durumlarda bu tereddüdü ortadan kaldıracak araştırmalar yapmak ve orada koruyucu tedbirler almakla yükümlüdür. Çeşitli tedavi yöntemleri arasında seçim yaparken hastanın özelliklerini göz önünde tutmalı onu gereksiz risk altına sokmamalı, en emin yolu tercih etmelidir.

Yargıtay 13. HD, E. 2016/7094, K. 2019/3740, T. 21.3.2019

- Somut olaya bakıldığında Mahkemece, davalı doktorun bir kusuru bulunmadığı, ancak tıbbi müdahalenin hukuka uygunluk şartlarından aydınlatma şartının yerine getirilmediği, bu eksikliğin hastane yönetiminin organizasyon kusurundan ya da tıbbi müdahaleyi yapan hekimin hastane yönetimince istenilen gereklilikleri yerine getirmemesinden kaynaklanabileceği, tıbbi bilirkişi raporlarında tıbbi müdahalede bir hata olmadığına işaret edilmesinin bu açıdan tazminat sorumluluğunu engellemekle birlikte aydınlatma eksikliği nedeniyle tazminat yükümlülüğünü engellemediği gerekçesi ile davalı doktor hakkındaki davanın reddine, davalı hastane hakkındaki davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.
- Hükme esas alınan bilirkişi raporunda hastane yönetiminin hastaların aydınlatılması ve rızasına ilişkin olarak gerekli kurallara uyması konusunda hekimleri bilgilendirmesi gerektiği, bunun yapılmamasının organizasyon hatası olarak değerlendirilmesi gerektiği, bu takdirde hekimin değil hastanenin tazminat sorumluluğu bulunduğu, somut olayda da hastanenin matbu formlar ile aydınlatma sistemi kurduğunun anlaşılması nedeni ile sorumluluğun hastanede olduğu yönünde görüş bildirilmiştir.
- Ne var ki; yukarıdaki açıklamalar ışığında aydınlatma yükümlülüğünün asıl olarak hekimin üzerinde olduğunun kabulü gerekir. Dosya kapsamından aydınlatmanın makul bir süre önce yapılmadığı, hastaya düşünmesi için makul bir süre verilmediği, Mahkemenin de kabulünde olduğu üzere aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmediği anlaşılmakta olup, bu yükümlülüğün yerine getirilmemesinden her iki davalının da sorumlu olduğunun kabulü gerekir.

TEŞEKKÜRLER...